

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący)

SSN Adam Doliwa

SSN Marcin Krajewski (sprawozdawca)

SSN Dariusz Pawłyszcz

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania X. Y.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z dnia [...] 2023 r.

w przedmiocie odwołania od podziału czynności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 18 lutego 2025 r.,

wniosku o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Pawła Czubika wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie I NKRS 50/23,

oddala wniosek.

Zbigniew Kapiński

Adam Doliwa

Marcin Krajewski

Dariusz Pawłyszcz

Renata Żywicka

UZASADNIENIE

X. Y., odwołujący się od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] z [...] 2023 r. w sprawie I NKRS 50/23, wnioskiem z 26 września 2024 r. zażądał stwierdzenia, że SSN Paweł Czubik, wyznaczony do rozpoznania jego sprawy, nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności.

Jako okoliczności uzasadniające wyłączenie SSN Pawła Czubika od orzekania w sprawie wnioskodawca wskazał orzekanie i sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez wymienionego sędziego mimo wydania przez Naczelny Sąd Administracyjny postanowienia wstrzymującego skuteczność uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, na podstawie której został on powołany na urząd sędziowski, oraz mimo wydania uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, a także mimo wydania przez Europejski Trybunał Praw Człowieka wyroku w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce.

Odnosząc się do postępowania po powołaniu na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w rozumieniu art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, wnioskodawca przywołał wypowiedź SSN Pawła Czubika negującą zachowanie sędziów, którzy odmawiają orzekania w wadliwych, zdaniem wnioskodawcy, składach, co może mieć wpływ na zachowanie niezależności i bezstronności SSN Pawła Czubika w jego sprawie.

Jako dowody mające wykazać, że SSN Paweł Czubik może nie zachować bezstronności przy rozpoznawaniu sprawy wnioskodawca przedstawił m.in. materiały prasowe, z których wynika, że wnioskodawca w swoich licznych wypowiedziach neguje postawę sędziów, którzy zdecydowali się objąć urząd, mimo że wniosek o ich powołanie przedstawiła Prezydentowi RP „nowa” Krajowa Rada Sądownictwa, tj. ukształtowana w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Wnioskodawca, oprócz wniosku o stwierdzenie przesłanek, o których mowa w 29 § 5 ustawy o SN, złożył również wnioski: o przekazanie wniosku do rozpoznania do Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz wyłączenie od jego rozpoznania pięciu wymienionych sędziów z tej Izby powołanych na urząd sędziego Sądu Najwyższego przy udziale „nowej” KRS; o wystąpienie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniami prejudycjalnymi dotyczącymi zgodności z prawem UE przepisów zabraniających ustalania przez sąd krajowy

zgodności z prawem powołania sędziego i wynikającego z niego uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, o poinformowanie o imionach i nazwiskach członków składu wyznaczonego do rozpoznania wniosku oraz o nadesłanie wnioskodawcy wykazu wszystkich spraw, w których orzekał Paweł Czubik po wydaniu uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego.

W oświadczeniu złożonym w trybie przewidzianym w art. 29 § 15 ustawy o Sądzie Najwyższym SSN Paweł Czubik wskazał, że nie zachodzą wobec niego żadne okoliczności mogące w jakikolwiek sposób stanowić podstawę kwestionowania jego niezawisłości sędziowskiej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przystępując do merytorycznego rozpoznania sprawy, Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw prawnych do uwzględnienia wniosków formalnych złożonych przez wnioskodawcę.

Po pierwsze, wskazać należy, że na podstawie art. 26 § 1 pkt 3 ustawy o SN do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w przypadkach przewidzianych w przepisach szczególnych, stąd wniosek zgłoszony w trybie z art. 29 § 5 ustawy o SN w sprawie należącej do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych podlega rozpoznaniu w tej samej Izbie. Jedynie na marginesie należy przy tym wskazać, że w niniejszej sprawie nie orzekał żaden sędzia Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, a wobec określonego ustawowo trybu wyboru składu orzekającego spośród wszystkich sędziów Sądu Najwyższego, przekazanie sprawy do innej Izby oznaczałoby jedynie zmianę sekretariatu obsługującego sprawę.

Po drugie, wnioski o wyłączenie pięciu wymienionych sędziów Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podlegały pozostawieniu w aktach sprawy bez podejmowania w stosunku do nich żadnych dalszych czynności na podstawie art. 53¹ § 2 k.p.c., gdyż sędziowie Ci nie są członkami składu orzekającego

Po trzecie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 190 § 1 Konstytucji RP jest związany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 7 października 2021 r., K 3/21,

OTK-A 2022, poz. 65, w którym Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 19 ust. 1 akapit drugi i art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej w zakresie, w jakim – w celu zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii oraz zapewnienia niezawisłości sędziowskiej – przyznają sądom krajowym kompetencje do kontroli legalności procedury powołania sędziego są niezgodne z art. 2, art. 8 ust. 1 i art. 90 ust. 1 i art. 179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji. W konsekwencji Sąd Najwyższy uznał za niedopuszczalne kierowanie pytania prejudycjalnego do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

W związku z tym należy również dodać, że zgodnie z art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej sąd państwa członkowskiego może, jeśli uzna, że wypowiedź Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o wykładni Traktatów lub o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii, jest niezbędna do wydania wyroku, zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o rozpatrzenie tego pytania. Zaś w przypadku, gdy takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, sąd ten zobowiązany jest wnieść sprawę do Trybunału. Zważyć należy, że wnioskodawca wniósł o zadanie pytania prejudycjalnego w sprawie z wniosku o stwierdzenie wobec SSN Pawła Czubika orzekającego w sprawie przesłanek z art. 29 § 5 ustawy o SN, a postanowienie w tym przedmiocie podlega zaskarżeniu na podstawie art. 29 § 21 ustawy o SN. W sprawie nie występowała zatem konieczność zwrócenia się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem prejudycjalnym.

Po czwarte, Sąd Najwyższy nie miał obowiązku informowania o składzie wyznaczonym do rozpoznania niniejszej sprawy. Wniosek w trybie z art. 29 § 5 ustawy o SN może zostać bowiem złożony jedynie względem członków składu orzekającego wyznaczonego do spraw wymienionych w art. 29 § 6 ustawy o SN, do których nie należy sprawa niniejsza. Nie przewidziano tam bowiem sprawy z wniosku o stwierdzenie przesłanek, o których mowa w art. 29 § 5 ustawy o SN.

Po piąte, bezcelowe było zwracanie się o udostępnienie wykazu spraw, w których orzekał SSN Paweł Czubik. Wnioskodawca chciał za pomocą tego wykazu udowodnić orzekanie przez wymienionego sędziego po wydaniu uchwały trzech Izb

Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Okoliczność ta nie ulega wątpliwości i nie wymaga dowodu.

Przechodząc do oceny zasadniczego wniosku w sprawie, należy wskazać, że w świetle art. 29 § 5 ustawy o SN dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego do wniesienia wniosku oraz charakteru sprawy. Zgodnie z art. 29 § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym wniosek powinien zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki z § 5 oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie z dowodami na ich poparcie. W ocenie Sądu Najwyższego wniosek X. Y. spełniał wymienione wymagania formalne, stąd podlegał merytorycznemu rozpoznaniu w składzie pięciu sędziów na podstawie art. 29 § 15 ustawy o SN.

Odnosząc się merytorycznie do wniosku, należy na wstępie wskazać, że wnioskodawca kwestionuje przede wszystkim sposób powołania Pawła Czubika na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której status jest kwestionowany. W świetle art. 29 § 3 ustawy o SN niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Sformułowane przez wnioskodawcę zarzuty nie mogły zatem odnieść skutku. Celem instytucji uregulowanej w art. 29 § 5 i n. ustawy o SN nie jest bowiem umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy (zob. postanowienia SN z 8 marca 2023 r., III CB 6/22; z 2 sierpnia 2023 r., III CB 29/23, i z 24 października 2024 r., III CB 79/24).

W ocenie Sądu Najwyższego niedopuszczalne jest czynienie zarzutu sędziemu, że orzeka i sprawuje wymiar sprawiedliwości, mimo iż sposób jego powołania jest niekiedy kwestionowany. Tym sposobem stawia się przed sędzią oczekiwanie uchylenia się od obowiązku pracy. Uwzględnienie takiego zarzutu prowadziłoby zresztą do naruszenia wspomnianego wyżej art. 29 § 3 ustawy o SN, gdyż w rzeczywistości zakwestionowano by uprawnienia sędziego do orzekania z uwagi na sposób powołania (zob. postanowienie SN z 10 października 2024 r., III CB 3/24).

Wnioskodawca nie przedstawił okoliczności, z których mogłoby wynikać, że w jego sprawie SSN Paweł Czubik mógłby nie zachować niezawisłości lub bezstronności, mającej wpływ na wynik sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących wnioskodawcy oraz charakteru sprawy. Załączone materiały dowodzą, że to wnioskodawca w swojej działalności publicznej neguje legalność trybu powoływania sędziów, w którym powołany został SSN Paweł Czubik. Zdaniem wnioskodawcy w konsekwencji tego SSN Paweł Czubik może mieć do niego negatywne nastawienie oraz nie zachować bezstronności przy rozpoznawaniu jego sprawy.

Odnosząc się do tego zarzutu, należy zwrócić uwagę na fakt, że umożliwienie powoływania się przez stronę na własne zachowanie polegające na komentowaniu statusu sędziów z uwagi na sposób ich powołania rodzi ryzyko, iż strona mogłaby swoim zachowaniem doprowadzić do wyłączenia od orzekania w jego sprawie licznej grupy nieodpowiadających mu sędziów. W konsekwencji u stron mogłaby istnieć pokusa do kwestionowania statusu sędziego tylko po to, by następnie wnioskować o jego wyłączenie. Uwzględnianie wniosków o wyłączenie z uwagi na powołanie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa o kwestionowanym statusie, która to okoliczność, jak wyżej wspomniano, dotyczy znacznej liczby sędziów, umożliwiałoby w istocie rozpoznawanie sprawy przez sędziego noszącego cechy uznawane przez wnioskodawcę za pożądane (tj. uczestniczenie przez sędziego w trybie powołania inicjowanym przez poprzednią Krajową Radę Sądownictwa). Ostatecznie jednak zarzuty te dotyczą w dalszym ciągu okoliczności powołania SSN Pawła Czubika, które z uwagi na brzmienie art. 29 § 3 ustawy o SN nie mogą odnieść skutku.

Mając powyższe na uwadze, wniosek podlegał oddaleniu jako bezzasadny na podstawie art. 29 § 17 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Zbigniew Kapiński

Adam Doliwa

Marcin Krajewski

Dariusz Pawłyszcz

Renata Żywicka

[SOP]

[r.g.]